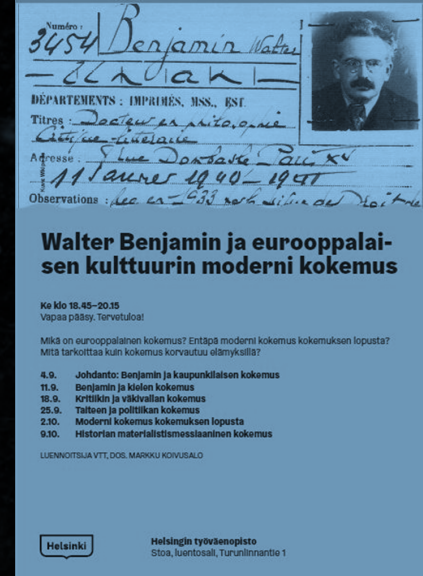

Benjamin ja eurooppalaisen kulttuurin moderni kokemus

Kuusi luentoa Benjaminista 4.9-9.10.2019

Luento 5-6: Poliitiikan ja väkivallan kokemus

Walter Benjamin ja eurooppalaisen kulttuurin moderni kokemus

Ka klo 18.45–20.15
Vapaa pääsy, tervetuloa!

Mikä on eurooppalainen kokemus? Entäpä moderni kokemus kokemuksen lopusta?
Mikä tarkoittaa kuin kokemus korvautuu elämyksellä?

- 4.9. Johdanto: Benjamin ja kaupunkilaisen kokemus
- 11.9. Benjamin ja kielen kokemus
- 18.9. Kriittinen ja väkivallan kokemus
- 25.9. Taiteen ja poliittikan kokemus
- 2.10. Moderni kokemus kokemuksen lopusta
- 9.10. Historian materialistisessaan kokemus

LUENNOITSIA VTT, DOB, MARKKU KOIVUSALO

Helsinki

Helsingin työväenopisto
Stoa, luentosal, Turunlinnantie 1

Viittaukset luentoihin:

Koivusalo Markku: Luennot: Helsinki, TO 2019, 6
(luentonumero) 2 (dianumero)

Stefan Rafael Schoenflies Benjamin

11.4.1918 Sveitsissä syntyy Benjamin ainoa lapsi

Muistikirja poikani ”opinions et pensées”

Ensimmäiset sanat, oudot sanat, sanaväännökset
Lasten pelit ja leikit

Doran kanssa lastenkirjojen kokoelma

Benjamin innostus lapsen maailmaan ja havaintoon
Lapsen oppiminen jäljittelyn kautta, jäljittelyn nerous

Sittemmin poissaoleva isä

Muistiots loppuvat 1932

Koivusalo: Benjamin. Luento 4-5 Diat

Murin yliopisto

Toukokuussa 1918 myös Scholem Sveitsiin

Murin kylässä syksyn 1918

Oma Akademia – kuvitteellinen Murin yliopisto

Hänen ylhäisyytensä Walter Benjamin, murin yliopiston rehtori

Scholem filosofian ja uskonnon tutkimuksen laitoksen valvoja

Kurssikatalogeja

Robert Eislerin vastuulle rouvien rantapukeutuminen uskontohistorian valossa

KARAWANE

jolifanto bambla ô falli bambla

grossiga m'pfa habla horem

égiga goramen

higo bloiko russula huju

hollaka hollala

anlogo bung

blago bung

blago bung

bossa fataka

u uu u

schampa wulla wussa ólobo

hej tatta gôrem

eschige zunbada

wulubu ssubudu uluw ssubudu

tumba ba- umf

kusagauma

ba - umf

Sveitsin sotapakolaiset

1919 tapaa lähistöllä asuvan Hugo Ballin ja runoilija Emmy Henningsin

- Dadan perustajahahmo - 1915 Sveitsiin

1916 Dada manifesti ja Cabaret Voltaire Zürichissä

- Äänirunoelma Karawane
- Talking Heads (I Zimbira) ja Esa Pekka Salonen

Freie Zeitung - demokraattinen politiikka

- Saksalaiset pasifistianarkistit

Nietzsche → Kropotkin & Mikhail Bakunin

1919 Saksalaisen älymystön kritiikki

Myöhemmin katolilaisuuteen ja mystiikkaan

Toivon filosofi - Ernst Bloch (1885 -1977)

Hugo Ball tutustuttaa Benjamin filosofiystäväänsä Ernst Blochiin

Bloch väitellyt Rickertin tietoteoriasta 1908

Ystävystynyt Simmeliin, ero Simmelin kannattaessa maailmansotaa

Max Weberin piirissä - Georg Lukács

- Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik lehdelle sosiologinen tutkimus saksalaisesta pakolaispasifistisesta yhteisöstä Sveitsissä

Tavatessaan Benjaminin julkaissut Utopian henki (1918) teoksen

- Ekspressionistinen yhdistelmä marxilaisuutta ja juutalais-kristillistä messianismia
- Benjamin kirjoittaa arvostelun - hävinnyt

Myöhemmin kolmiosainen Toivon periaate (1938-1947)

Heti kiihkeät keskustelut - Benjamin: Bloch kyseenalaisti hedelmällisesti pyrkimykseni ajan kaikkien poliittisten suuntausten hylkäämiseen → vasemmistoon

Elinikäinen ystävyys - Benjamin valittaa Bloch ottaa tämän ajatukset

Suomessa 1966 Jyväskylän kesässä

Paluu Berliiniin

Kolmen vuoden poissaolon jälkeen takaisin maaliskuussa 1920

Vanhempien ehtona tuelle edelleen tukea Benjaminin ”opintoja” oli nuoren perheen muuttaminen takaisin näiden luokse Delbrückstraße

Ei kovin onnistunut ratkaisu – toukokuussa jo ulos

Ennakkoperintöä – Saksan inflaatio syö

Lopulta joutuu taas palamaan

Dora ostaa Paul Kleen maalauksen
”Ihmeiden esittely”

Paul Klee, "Die Vorführung des Wunders"

1916, 54 Klee
Vorführung des Wunders

Erich Gutkind (1877- 1965)

Asumassa jonkin aikaa Gutkindin luona Berlin- Grünaussa

Gutkind: Sideerinen syntymä: Serafinen matka maailman kuolemasta teon kasteeseen 1910

Ekspressionistinen taide & runous, mystiset ja utooppiset ajatukset

Maailmansodan alla Forte -piiri 1910-1915

Hollantilainen psykiatri kirjailija Frederik van Eeden, sosiaaliansarkisti Gustav Landauer, kristillis-konservatiivi Florens Christian Rang, filosofi Martin Buber

Piirin vaikutuksessa: Kandinsky, Upton Sinclair, Walter Rathenau, Rainer Maria Rilke, Romain Rolland

Benjamin tapaa piiriläisiä, Buberin & Henri Borelin

Ystävystyminen Florens Christian Rankin kanssa

Politiikan kokemus / perustava väkivalta

Ensimmäisen maailmansodan vastustus – pasifistipakolaiset Sveitsissä

- 28. 10. 1918 Saksa sodasta ulos – perustuslakia muutetaan
- Saksan vallankumous – laivastopakina – työläisneuvostot

9.11.1918 julistetaan uusi tasavalta

- Philipp Scheidemann valtiopäivätalolla: Saksan tasavalta
- Karl Liebknecht: Vapaa sosialistinen tasavalta

”Spartakistikapina” – valta neuvostoille – tammikuu 1919

- Freikorps (oikeistolaiset vapaajoukot) kukistamassa

Benjaminin paluu Berliniin maaliskuussa 1920

Ruhrin työläisnousu maaliskuussa 1920

- Freikorps kukistamassa Ruhrin punaisen armeijan, n. 3000 kuollutta

Pahin kriisi: Kappin vallankaappaus (Kapp-Putsch) maaliskuussa 1920

- Kenraali Walther von Lüttwitz merisotilaiden ja Freikorpsien avulla kaataa sosiaalidemokraattien hallituksen – oikeisto-nationalisti virkamies Wolfgang Kapp kansleriksi
- Yleislakko ja virkakunnan kieltäytyminen seuraamasta Kappia kaataa

Väkivallan / politiikan / valtio suhde

Max Weber 1919 Poliitiikka kutsumuksena:

"Väkivaltaisuus (Gewaltsamkeit) valtiolle erityinen keino"

"Juuri tänään valtion ja väkivaltaisuuden suhde on erityisen intiimi."

*"Jos olisi tunnettu sosiaalinen luomus (soziale Gebilde), jolle väkivallan käyttö keinona on tuntematon, **valtion käsite häviäisi** (fortgefallen) ja syntyisi anarkia sanan erityisessä mielessä."*

Carl Schmitt 1919: Poliittinen romantiikka

1921 Diktatuuri: Väkivallan keinona. Vallankumouksellinen luova väkivalta – komissaarinen oikeusjärjestystä suojaava väkivalta.

Antimilitarismi - Pasifistiset anarkistit Sveitsissä

Benjamin anarkismin tutkinta

Väkivallan kritiikki

Zur Kritik der Gewalt - Väkivallan / voimankäytön kritiikki

Gewalt - waltan - olla voimakas, vallita

Väkivalta, valta, voima, mahti, hallinta

Gesetzgebende Gewalt lakiasäättävä valta

Kaikki voimakäyttö / pakotus / ei vain fyysinen väkivalta

Hämärä teksti?

Samalla aikaa mystinen ylimäärittyneisyyden mielessä ja hyperkriittinen - juutalainen mystiikka uusmessianismina ja post-sorelilainen uusmarxismi (Jacques Derrida)

Hämärä vaikeana, mutta ei mystiikka eikä uusmarxismi

Väkivallan anarkistinen analyysi - samalla anarkismin positiivinen kritiikki

Anarkismi - ἀναρχία - ilman (ἀν) alkuperustaa (ἀρχή) - perustavaa hallintaa

Walter Benjamin

Zur Kritik der Gewalt und
andere Aufsätze

Mit einem Nachwort
von Herbert Marcuse

edition suhrkamp

SV

Filosofinen politiikka

I. Tosi poliitikko (Der wahre Politiker)

II. Tosi politiikka

Väkivallan purku (dekonstruktio) (Abbau der Gewalt)

Päämäärällisyys ilman lopullista päämäärää (Teleologie ohne Endzweck)

III. Paul Scheerbartin Lesabéndion (1913) filosofinen kritiikki

Määrittäminen politiikasta ei-kohotetun (ungesteigerten) ihmisyyden lunastus.

Nietzschen yli-ihminen: Taivaan räjäyttäminen kohotetulla ihmisyydellä

Sprengung des Himmels durch gesteigerte Menschhaftigkeit

Anarkian merkitys profaanin alueelle, täytyy määrittää historianfilosofisesta vapauden paikasta.

Lesabéndion - asteroidinen romaani

Paul Scheerbart: Lesabéndion Asteroidenroman. Mit 14 Zeichnungen von Alfred Kubin, München, Leipzig 1913

Elämä asteroidisella planeetalla

”puhtaasti tosiasioden raameissa”

Babelin torni aurinkoon ylitse taivaan pilven

Kokemuksen köyhyys - uusi kokemus

Tekniikka ei ihmisen ja luonnon riistona vaan vapauttaja

Sorelin reflektiot väkivallasta

Georges Sorel *Réflexions sur la violence*. 1908

Syndikalismin lähtökohta

Väkivaltaan liittyvät ongelmat ovat tähän saakka jääneet hyvin hämäräksi

...jopa kaikkein oppineimmillekin sosialisteille

...*sosialismiin liittyvät keskustelut ovat yleisesti hyvin hämää*

...*sosialismi on välttämättä hyvin hämää koska se käsittelee tuotantoa eli kaikkein mystisintä ihmisen toiminnan osaa.*

...*sosialismi muodostaa korkeimman moraalisen ideaalin, jonka ihminen on koskaan synnyttänyt*

...*väkivalta on se, mille sosialismi on velkaa korkeimmat moraaliset arvonsa, joiden kautta se pelastaa modernin maailman.*

...*väkivalta, jota valaisee yleislakon idea*

Sorel: Voima - Väkivalta

Voiman (la force) tarkoitus on pakottaa organisaation tietty sosiaalinen järjestys, jossa vähemmistö hallitsee, kun taas väkivallalla (violence) on taipumus tuhota tuo järjestys.

Porvaristo on käyttänyt voimaa modernin ajan alusta lähtien kun taas proletariaatti nyt reagoi (réagit) sitä ja valtiota vastaan väkivallalla.

Voima, joka marssii kohti auktoriteettia pyrkien todentamaan automaattisen tottelevaisuuden

Väkivalta, joka hävittää tuon auktoriteetin.

Ortodoksimarxismi ajattelee, että proletariaatin on uusinnettava porvarillisen voiman historia, otettava se haltuun ja korvattava porvarillinen valtio sosialistisella valtiolla.

Olisi vain vallan muutos yhdeltä luokalta toiselle.

Uudet kykenemättömämmät mutta kovemmat herrat.

Yleislakko (suom. Suurlakko) myyttinä

... myytti, johon sosialismi kokonaisuudessaan sisältyy eli organisaatio mielikuvista, jotka kykenevät vaistomaisesti herättämään kaikki tuntemukset, jotka vastaavat erilaisia manifestaatioita sodasta, jota sosialismi käy modernia yhteiskuntaa vastaan.

Lakot ovat synnyttäneet proletariaatissa sen kaikkein ylväimmät, syvällisimmät ja liikuttavimmat tuntemukset. Yleislakko yhdistää heidät kaikki yhteisiin raameihin ja tuomalla kaikki yhteen se antaa jokaiselle maksimaalisen intensiteetin. Vedoten heidän kaikkein kivuliaimpiin muistoihinsa erityisistä konflikteista, se värittää intensiivisellä elämällä kaikki yksityiskohdat koostumuksesta, jonka tietoisuus/omatunto (conscience) ilmaisee.

Me saavutamme siten tuon intuition sosialismista, jota kieli ei voi meille antaa täysin selkeästi ja me saavutamme sen silmänräpäyksellisesti havainnoituna kokonaisuutena.

Benjaminilla myytin kritiikki – suurlakko purkavana valtana

Intohimo ja yksilöllisyys

Homeeriset sankarit - Ranskan vallankumousarmeijat

- *Suurlakko kuten vapaussodat [vallankumouksen], on häikäisevin ilmaisu yksilöllisestä voimasta kapinoivissa massoissa.*
- *Sama henki löytyy suurlakkoon intohimoisista työläisryhmistä. Nämä ryhmät itse asiassa esittävät vallankumouksen valtaisana kapinana, joka voidaan määrittää yksilölliseksi. Jokainen marssii suurimmalla mahdollisimmalla kiihkeydellä, jokainen toimii omista lähtökohdistaan eikä huolehdi lainkaan toimiensa alistamisesta viisaudella kootun suuren suunnitelman alaisuuteen.*
- *Vallankumoukselliset syndikalistit haluavat yltiöittää tuottajan elämän yksilöllisyyden, he asettuvat vasten poliitikkojen intressejä, jotka haluavat ohjata vallankumousta tavalla, joka siirtää vallan uudelle vähemmistölle.*

Proletaarinen (väki)valta ≠ proletariaatin diktatuuri (voima)

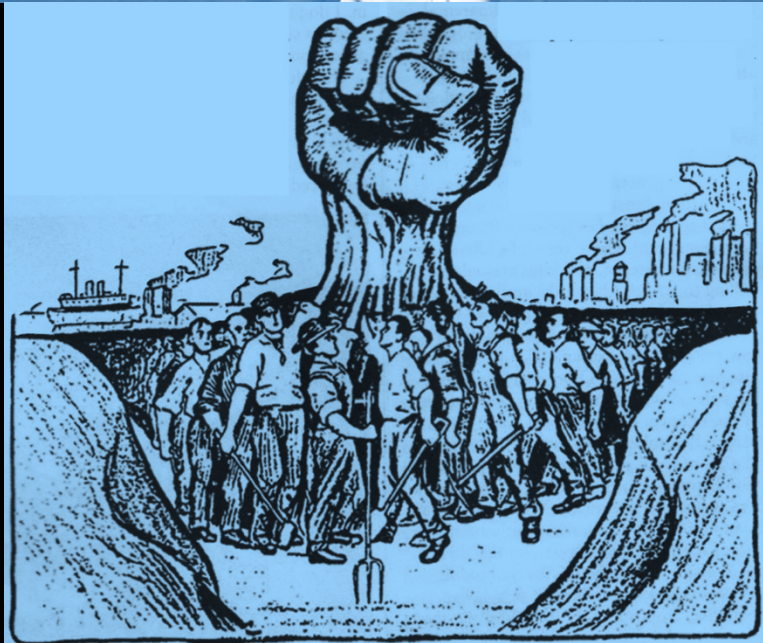
- Viralliset sosialistit intohimossaan kuriin ja johtajiin muistuttavat kuninkaallisia armeijoita.
- Poliitikkojen kouluttamilta työläisiltä puuttuu kokonaan tämä intohimoinen individualismi. Ovat valmiita ainoastaan vaihtamaan herrojaan.

Tuottajien voima = moraal

"Proletariaarisen väkivallan provosoimien tunteiden jatkuvasti nuorentama yleislakon idea tuottaa täysin eppisen mielen ja samanaikaisesti, taivuttaa kaikki sielun voimat kohti olosuhteita, jotka sallivat todellistaa vapaasti toimivan ja ihmeellisesti edistyvän työpaikka-ateljeen.

•...on olemassa erittäin suuri sukulaisuus yleislakon tuntemusten ja jatkuvan tuotannon kasvun synnyttävien tuntemusten välillä. Voimme siten oikeutetusti sanoa modernin maailman omaavan ensisijaisen liikkeellepanevan voiman, joka voi varmistaa tuottajien moraal."

Benjaminin Väkivallan kritiikki

”Väkivallan kritiikin tehtävä on esittää (darstellung) sen (olo)suhteet (Verhältnisses) oikeuteen (Recht) ja oikeudenmukaisuuteen (Gerechtigkeit).

Sillä väkivallasta, sanan painavassa merkityksessä tulee aina vaikuttava syy (ursache) kun se sekaantuu moraalisiin (sittliche) suhteisiin. Näiden suhteiden aluetta kuvaavat oikeuden (Recht) ja oikeudenmukaisuuden (Gerechtigkeit) käsitteet.”

Oikeus ja oikeudenmukaisuus

Länsimainen ajattelu väkivallan kytkeminen oikeuteen ja oikeudenmukaisuuteen

Oikeudenmukaisuuden päämääriin harjoitettu oikeudellinen väkivalta

Päämäärät (zweck) ja keinot (Mittel)

Jokaisen oikeusjärjestyksen alkeellisin perussuhde on päämäärien ja keinojen suhde.

Väkivallan etsintä keinoista

Mutta onko väkivalta vain keino?

Jos vain keino niin kritiikki sisältyisi jo oikeutettujen päämäärien järjestelmään.

Ei kriteeriä itse väkivallalle vaan ainoastaan sen käytön tapauksille

Mutta onko väkivalta ylipäänsä ja itsessään, periaatteena, moraalista keinoina oikeutettuihin päämääriin.

Tarvittaisiin tarkempi kriteeri keinojen itsensä alueella riippumatta päämääristä.

Luonnonoikeus (Naturrecht)

Ei käsittele väkivallan itsensä kriteeriä

Väkivalta luonnontuote - raaka-ainetta - oikeus siinä missä liikuttaa ruumistaan haluamaansa kohteeseen

Käytössä ei ongelmaa ellei väärinkäyttöä epäoikeudellisiin päämääriin

Ranskan vallankumouksen terrori antoi ideologisen perustan

Luonnonoikeuden valtioteoria - ennen väkivallan luovuttamista sopimuksella valtiolle - yksilöllö itsestään de jure oikeus harjoittaa kaikkea de facto omaavansa väkivaltaa

Darwinismi - luonnon valinnan lisäksi väkivalta alkuperäisenä ja sopivana keinona kaikkiin vitaalisiin luonnon päämääriin.

Populaaridarwinismista vain askel karkeaan oikeusfilosofiaan jossa tämä myös oikeudellista

Positiivinen oikeus - laki

Teesille väkivallasta luonnollisena tosiasiana täysin vastakkainen on positiivis-oikeudellinen näkemys väkivallasta historiallisena tulemisena.

Oikeudenmukaisuus (Gerechtigkeit) päämäärien kriteeri

Laillisuus (Rechtmäßigkeit) keinojen kriteeri

Luonnon oikeus (Naturrecht) - kritisoi päämääriä

Positiivinen oikeus (Positive Recht) - kritisoi keinoja

Yhteinen perusdogma: oikeutetut päämäärät voi saavuttaa oikeutetuilla keinoilla, oikeutettuja keinoja voidaan käyttää oikeutettuihin päämääriin

Toisista riippumattomat kriteerit sekä oikeutetuille päämäärille että oikeudellisille keinoille?

Kysymyksen keskiössä oikeudelliset keinot - positiivinen oikeus

Oikeusväkivalta – ulkopuolinen väkivalta

Positiivinen oikeus lähtökohdaksi

Historiallisesti sanktioitu ja sanktioimaton väkivalta

Oikeusväkivalta - oikeudellisesti tunnustetut päämäärät

- Muut päämäärät - luonnon päämääriä
- Yksilöiden luonnollisia päämääriä ei sallita, silloin kuin voidaan pyrkiä väkivallalla
- Muutetaan oikeudellisin keinoin ajetuiksi oikeudelliseksi väkivallaksi

Kasvatus - luonnollinen päämäärä - sanktioidaan opettajien rankaisulta

Oikeus näkee väkivallan yksilöiden käsissä oikeusjärjestystä murentavana vaarana.

Suuren rikollisen hahmo - vaikka päämäärät kuvottavia - kansan salainen ihailu

Ei riipu teoista tai päämääristä vaan väkivallasta, josta todistaa

- Väkivalta, joka ei ole oikeuden käsissä

Lakko-oikeus (Streikrecht)

Lakko oikeudellisena/ laillisena luokkataisteluna

Positiivinen laki: Järjestynyt työvoima valtion lisäksi ainoa oikeuspersoonana, jolla on oikeus voimankäyttöön/väkivaltaan.

Voidaanko kuvata väkivaltana?

Toiminnasta **pidättäytymistä** (Unterlassen), ei-toimintaa (Nicht-Handeln)

- Ei päde rajattomasti, ei ehdoton
- Voi olla suhteiden purkaminen - väkivallaton puhdas keino

Väkivallan /voimankäytön momentti - **kiristys** - lopetettua toimintaa jatketaan ehdoilla

Valtion näkemys: ei väkivallan/voiman oikeutta - **oikeus paeta työnantajan epäsuoraa väkivaltaa**

Työväen näkemys: **voimankäytön oikeus keinona voimistaa** pyrkyä tiettyihin päämääriin

Suurlakko – valtio kuitenkin vastaa väkivallalla

Valtio: Vaikka lakko-oikeus, ei ole kaikilla aloilla samanaikaisesti
Välinpitämättömyydestä vihollisuuteen (vallankumouksellinen suurlakko)

Oikeus kutsua kaatamaan oikeusjärjestelmä, joka antanut oikeuden
Lakossa valtio pelkää kaikkein eniten sitä väkivallan funktiota, jonka
tämä tutkimus haluaa asettaa ainoaksi varmuksi perustaksi sen
kritiikille.

Voimankäyttö / väkivalta ei pelkkä keino

”Jos pelkkä keino välittömästi varmistaa mitä tahansa suoran pyrkimyksen tavoitteita, se voisi täyttää päämääränsä *saalistavalla/rosvo väkivallalla.*”

Ei sovi perustamaan tai muuntamaan suhteellisen vakaita olosuhteita.

Yleislakko kykenee

Kaikki väkivalta keinona on joko

Oikeutta-asettavaa (rechtsetzend) tai

Oikeutta säilyttävää (rechtsetzend)

Lakia luovaa / lakia säilyttävää

Jos ei vaadi kumpaakaan predikaattia (Prädikate) luopuu *kaikesta pätevydestään* / *validiteetistaan* (Geltung)

Sotilasväkivalta ja militarismi

Sotilasväkivalta – saalistavasta → oikeutta asettavaan, voittoisanakin tarvitsee oikeuden

Militarismissa sekä oikeutta asettava ja säilyttävä

”Militarismi on väkivallan pakottava yleinen käyttö keinona valtion päämääriin.”

Väkivallan käyttö oikeudellisiin päämääriin.

Kansalaisten alistaminen (yleisen asevelvollisuuden) laille – oikeudellinen päämäärä.

Kritiikki ei ole niin helppoa kuin pasifistien ja aktivistien julistukset antavat ymmärtää

- **Yhdistyttävä kaiken väkivallan kritiikkiin** legaalisen järjestyksen ja toimeenpanon väkivallan
- **Lapsellinen anarkismi:** kieltäydytään tunnustamasta mitään henkilön vastaisia pakotteita ja ”sallittua on mikä miellyttää”.
- Kritiikki voimatonta jos tehdään vain hahmottoman vapauden nimissä.
- Voimattominta jos koskee vain yksittäisiä lakeja tai oikeuskäytäntöjä, eikä oikeusjärjestystä

Positiivinen oikeusjärjestys: kohtalon määräämän järjestyksen esittäminen ja säilyttäminen

Kuolemanrangaistus

Kaikki oikeutta säilyttävä väkivalta on **uhkaavaa**

- Uhka ei ole pelote kuten oppimattomat liberaalit sen tulkitsevat
- Pelotteessa pitäisi varmuus, jota ei laissa (voi paeta) tai kohtalossa (olemuksellisesti)
- Oikeus kohtalona uhkaavampi – uhka kohtalosta

Kuolemanrangaistus – korkein väkivalta elämän ja kuoleman ylitse

Kritiikissä aistitaan ei ainoastaan rangaistuksen tai lain vaan itse **oikeuden kritiikki**

Tarkoitus ei ole rangaista oikeusrikkomusta vaan asettaa uusi laki.

*”Elämän ja kuoleman ylitse käyvän väkivallan käytössä enemmän kuin missään muussa oikeuden toimeenpanossa **oikeus vahvistaa itsensä.**”*

Samalla tuo ilmi jotain mätää oikeusjärjestyksen alkuperästä

Poliisiväkivalta

Kahden väkivallan lajin yhdistyminen aavemaisena sekoituksena

Vaikka kyse on oikeuspäämäärien väkivallasta (määräämisoikeus) se on sitä samanaikaisella valtuudella asettaa itse niiden laajat rajat (viranomaisoikeus)

Viranomaisvallan häpeällisyys - erottelu oikeutta asettavaan ja oikeutta säilyttävään väkivaltaan on säilyttäen kumottu

Väite, että poliisiväkivallan päämäärät olisivat aina identtisiä tai yhdistyneitä muuhun oikeuteen, on täysin väärä.

Ennemmin toimii pisteessä, jossa valtio voimattomuudessaan ei voi taata oikeusjärjestelmän kautta tavoitteidensa ajamista

Oikeus tunnustaa tilan ja paikan kiinnittämässä päätöksessä metafyyssisen kategorian, josta sitä voidaan kriittisesti arvioida

Poliisiväkivalta taas on hahmotonta (gestaltlos), kuten sen ei-missään käsitettävä, kaikkialle hajaantunut aavemainen ilmeneminen sivistyneiden valtioiden elämässä.

Absolutismissa henki vähemmän turmiollista, koska edustavat lainsäädäntövallan ja toimeenpanovallan yhdistänyttä hallitsijan valtaa

Demokratioissa taas suurin rappeutuma

Sopimus ?

Onko muita keinoja kuin väkivalta säännöstellä
inhimillisten intressien ristiriitoja?

Sopimus?

- Täysin väkivallaton konfliktin ratkaisu ei voi päättyä oikeussopimukseen
- Väkivalta sopimuksen lopussa ja alussa
- Oikeus väkivaltaan jos rikotaan(loppu), väkivaltainen mahti takaa oikeussopimuksen (alku)

Parlamentarismi?

Oikeusinstituution rapistuu kun tietoisuus siinä piilevästä väkivallan läsnäolosta katoaa

Parlamentit menettäneet tietoisuuden vallankumouksellisista voimista, joille olemassaolonsa velkaa.

Menettäneet tietoisuuden **lakia asettavasta voimastaan / väkivallastaan**.

Kompromissi

Vaalitaan väkivallattomuutta kompromisseilla

Kompromissien motiivit eivät sisäisiä vaan ulkoisten pakotteiden sanelemia

Toisin olisi ollut parempi on jokaisen kompromissin perustunne

Saavutuksena tärkeissä asioissa **oikeusmääräykset**, jotka alkuperältään ja tuloksiltaan ovat täynnä väkivaltaa.

Kuinka toivottavaa ja ilahduttavaa korkeatasoinen parlamentti voisikaan olla ei parlamenttia voi käsitellä jos halutaan keskustella periaatteessa väkivallattomista tavoista saavuttaa poliittinen yhteisymmärrys.

Väkivallaton sopiminen

Oikeusjärjestys väkivallan saastuttamaa

Onko muita keinoja säännöstellä ihmisten välisiä ristiriitoja

Väkivallattomat puhtaat keinot

Väkivallaton sovinto yksityisissä suhteissa

”Väkivallaton sovinto löydetään kaikkialla missä ihmisten sydämen kulttuuri on antanut puhtaat keinot yhteisymmärrykseen.”

Subjektiivisia edellytyksiä

- Sydämenkohteliaisuus (Herzenshöflichkeit)
- Kiintymys (Neigung)
- Rauhanrakkaus (Friedensliebe)
- Luottamus (Vertrauen)

Objektiivisesta ilmauksesta päättää kuitenkin laki (gesetz), jossa puhtaat keinot eivät välittömiä vaan välilisiä.

Kieli - väkivallan luoksepääsemättömyys

Yhteisymmärryksen omin alue: kieli/puhe (die Sprache)

Valehtelun rankaisemattomuus.

- civile vigilantibus scriptum est
- Vasta myöhemmin petoksena rangaistavaksi
- Ei moraalista vaan pelko väkivaltaa vastaan jota saattaa synnyttää

Diplomatia

- Ainoastaan satunaisesti diplomaattien tehtävät keskinäisissä kanssakäymisissään ovat sisältäneet oikeusjärjestyksen muutoksia
- Kehittynyt omia muotoja ja hyveitä, jotka eivät aina ole olleet mahdollisuuksia vaikka niistä onkin tullut sellaisia.

Lakko puhtaana poliittisen keinona

Puhtaat keinot (reine Mittel) politiikassa analogisia niille jotka h(i/a)llitsevat yksityisten ihmisten rauhanomaista kanssakäymistä

Voidaanko luokkataistelussa lakko nähdä joissakin suhteessa puhtaina keinoina?

Sorelin erotus poliittiseen ja proletariaariseen lakkoon

- Ensimmäisessä muodossa työpysäyttäminen on väkivaltaista, koska se aiheuttaa vain ulkoisen työolojen muutoksen
- Toinen puhtaina keinoina on väkivallaton
- Ensimmäinen hankkeista on lakiasettava – toinen anarkistinen

Anarkistinen tulkinta Sorelin syndikalistista tulkintaa vastaan

”Suurlakossa vallankumous ilmenee selkeänä pelkkänä kapinana”

Tätä syvää, siveellistä (sittlichein) ja aidosti vallankumouksellista käsitystä vastaan ei tällaista yleislakkoa voi sen mahdollisten katastrofaalisten seurausten tähden leimata väkivaltaiseksi

Saksan lääkärilakot epäeettisiä

Toisenlainen väkivalta

"Päätöstä (entscheidet) oikeudellisista (berechtigung) keinoista ja oikeudenmukaisista (Gerechtigkeit) päämääristä ei koskaan tee järki (Vernunft) vaan edellisistä päättää kohtalon määräämä (schicksalhafte Gewalt) väkivalta, jälkimmäisistä Jumala."

Oikeutetut päämäärät situationaalisia - ei yleistettävissä

Väkivallan ei välityksellinen (nicht mittelbare) toiminto, josta tässä on kyse esiintyy parhaiten jokapäiväisessä elämässämme.

Suuttumus - viha (Zorn) - ate

Viha johtaa näkyvimpään väkivallan purkaukseen

Ei keinona ylempään päämäärään

Ei keino (mittel) vaan ilmentymä (Manifestation)

Objektiivisia ilmentymiä, joita voidaan kritisoida

Näkyvät myyteissä

Myyttinen ja jumalallinen väkivalta

Myyttinen väkivalta alkukuvallisessa muodossa pelkkä jumalten ilmentymä

Ei keino päämääriin vaan pelkkä väkivallan olemassaolo

Myyttinen jumalien väkivalta – myytti Niobesta

- Niobe mahtailee jumalille lapsillaan – Apollo & Artemis tappavat lapset
- Niobe ei loukkaa oikeutta (Recht) vaan uhmaa kohtaloa (mahtia)
- Ei rankaisevaa lakia säilyttävää valtaa
- Väkivalta kaksiselitteiseltä kohtalon alueelta
- Ei omaehtoisesti tuhoavaa
- Verinen kuolema (blutigen Tod) lapsille – ei äidin elämään (leben)
- Niobesta ikuisen mykän syyllisyyden (Schuld) kantaja
- Rajakivi (Markstein der Grenze) ihmisten ja jumalten välille

Myyttinen välitön väkivalta identtinen laki-asettavalle väkivalalle

Lain asettaminen on vallan asettamista ja siinä määrin välittömän väkivallan ilmentämisen teko.

Väkivalta rajojen asettamisena

Valta (Macht) on kaiken myyttisen lainasettamisen (Rechtsetzung) periaate

Seuraukset valtio-oikeudelle

Rajojen asettaminen (Grenzsetzung) yleisesti kaiken lakiasettavan väkivallan perusilmiö

Määrätään rajoja ja vastustajaa Gegner ei tuhota

Demonisesella tavalla yhdenvertaisia oikeuksia, sillä molemmille sama linja jota ei tule ylittää

La majestueuse égalité des lois, qui interdit au riche comme au pauvre de coucher sous les ponts, de mendier dans les rues et de voler du pain. (Anatole France)

Väkivallan näkökulmasta, joka ainoastaan takaa lain/oikeuden (recht), ei ole olemassa muuta yhdenvertaisuutta (Gleichheit) kuin yhtä suuri väkivalta

Välittömän väkivallan myyttinen ilmaus = lakiväkivalta

Myyttinen ja jumalallinen väkivalta

Puhdas välitön väkivalta, joka lopettaisi myyttisen väkivallan

Valta (Macht) on kaiken myyttisen oikeuden asettamisen (Rechtsetzung) periaate

Oikeudenmukaisuus (Gerechtigkeit) on kaiken jumalallisen päämäärä periaate

Leeviläisten tuhoaminen (Korah ja kumpp. vastustamaan Mooseksen valtaa)

"Maa repesi heidän allaan, avasi kitansa ja nieli heidät kaikki telttoineen päivineen, samoin Korahin, hänen väkensä ja omaisuutensa. Herran luota lähti tuli, ja se poltti kaikki ne kaksisataaviisikymmentä miestä, jotka olivat tulleet uhraamaan suitsuketta."

Se iskee etuoikeutettuihin leeviläisiin odottamatta ja ilman uhkausta eikä lopeta tuhoamista

Hyvityksen purkava sovitus (entsühnend)

Myyttinen ja jumalallinen väkivalta

MYYTINEN VÄKIVALTA MYTHISCHE GEWALT

VALTA (macht) periaateena

Lakia-asettava
Rechtsetzend

Asettaa rajoja (grenzen)

Tuo syyllisyyden/velan
(verschuldend) ja hyvityksen
(sühnend)

Uhkaa (drohend)

Veristä (blutig)

Veriväkivaltaa pelkän elämän
ylitse itsensä tähden
Blutgewalt über das bloße Leben um ihrer
selbst.

Vaatii uhrausta

JUMALALLINEN VÄKIVALTA GÖTTLICHE GEWALT

OIKEUDENMUKAISUUS
(gerechtigkeit) periaateena

Lakia tuhoava
Rechtsvernichtend

Tuhoaa (vernichtet) niitä
rajattomasti (grenzenlos)

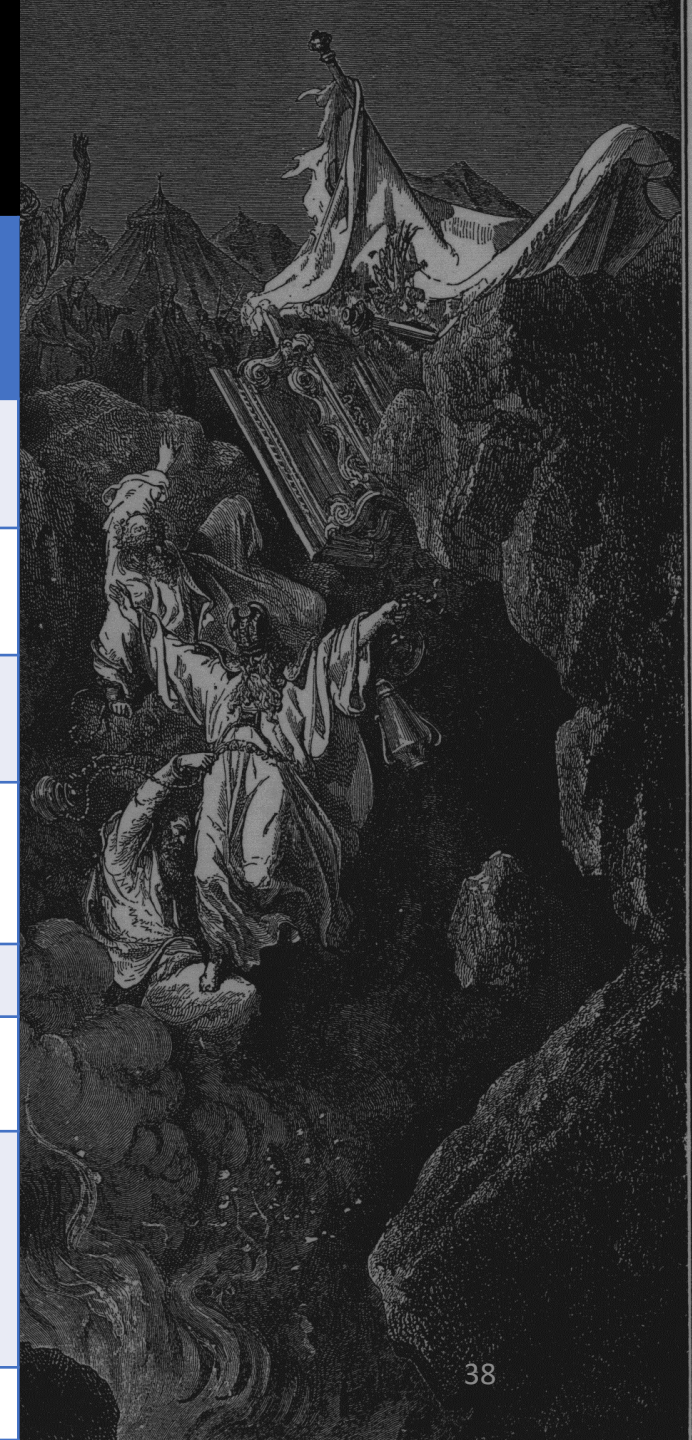
Ainoastaan sovittaa (entsühnend)

Iskee ((schlagend)

Veretöntä (unblutige) kuolettavaa
(letal)

Puhdasta väkivaltaa kaiken
elämän ylitse tahdosta elävään
Reine Gewalt über alles Leben um des
Lebendigen willen.

Ottaa uhrauksen vastaan

Anarkismi - Singulaari väkivalta

*"Näiden näkemysten esiin tuominen on yksi moraalifilosofiani tehtävä ja tässä suhteessa termiä **anarkismi** voitaisiin käyttää hyvinkin kuvaamaan teoriaa joka ei kiellä siveellistä oikeutta väkivaltaan sinällään (Gewalt als solcher) vaan **kieltää jokaisen inhimillisen instituution, yhteisön tai yksilön, joka joko vaatii monopolia sen ylitse tai millään tavalla vaatii tuota oikeutta itselleen** mistään näkökulmasta, ei edes yleisenä periaatteena.*

*Sen sijaan se kunnioittaa sitä **tapauskohtaisesti jumalallisen vallan (Macht) lahjana (Gabe), vallan täyteytenä (machtvollkommenheit).**"*

Billy Budd?

Hannah Arendt jumalallinen väkivalta – täytyy tuomita

Kapteeni Verne hirttää

Laki tehty ihmisille, ei pyhimyksille

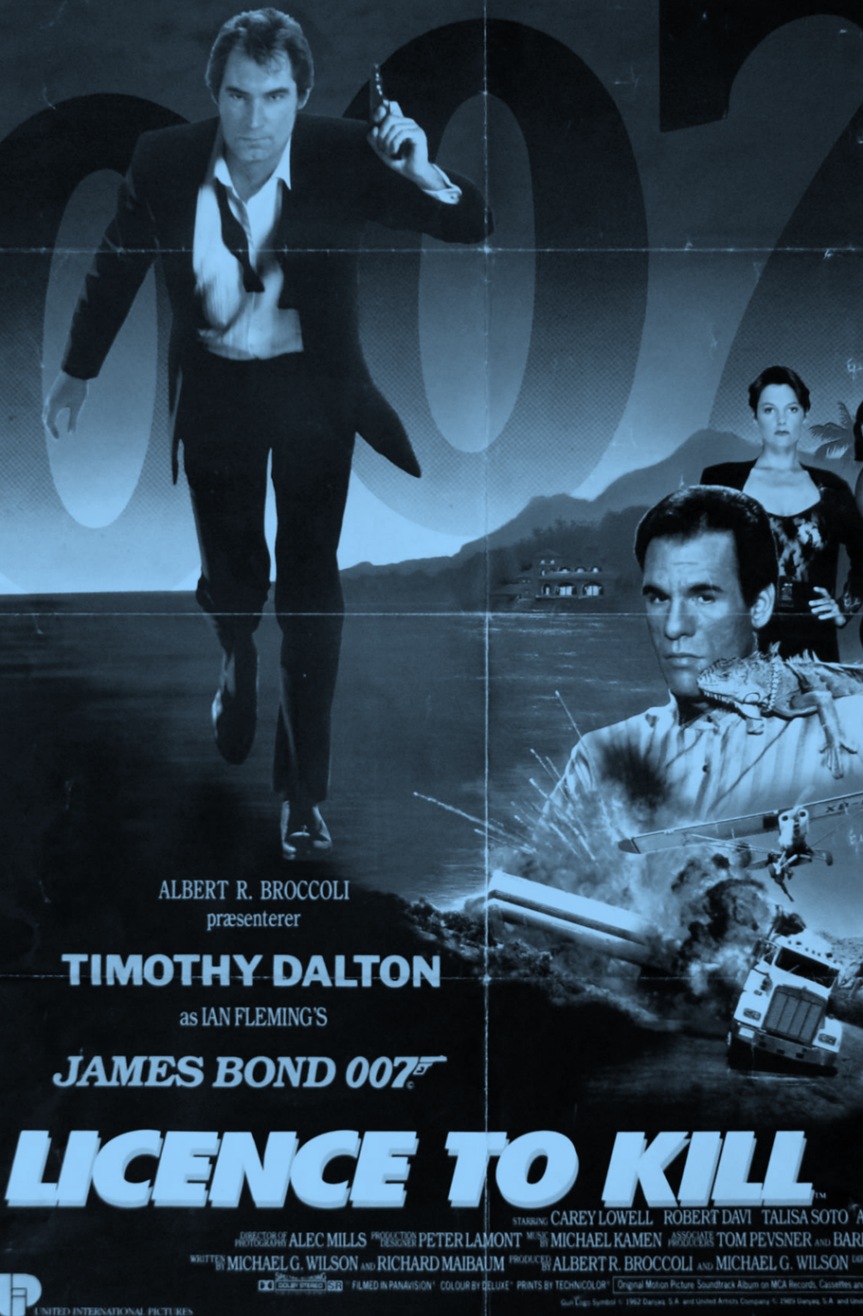
Kasvatuksellinen voima/väkivalta

Kasvatuksellinen väkivalta, joka täydellistyneessä muodossaan sijaitsee oikeuden ulkopuolella, on yksi sen manifestaatioista.

Tuhoava, mutta vain suhteellisesti, suhteessa hyödykkeisiin, oikeuteen, elämään ja vastaavaan, ei koskaan absoluuttisesti suhteessa elävän sieluun.

James Bond på sin største opgave nogensinde...
- og denne gang er det personligt!

Älä tapa

Anarkian yleinen kritiikki → vapauttaa väkivallan ?

"Tällainen puhtaan tai jumalallisen väkivallan laajentaminen tietenkin provosoi erityisesti nykyään kaikkein kiihkeimmät hyökkäykset ja sitä vastaan asetetaan näkemys, että sen johdannaisena seuraa ihmisten kuolettavan väkivallan vapautuminen toisiaan vastaan."

"Voinko tappaa ?" – horjumaton vastaus: "Sinun ei tule tappaa"

Ei uhkaa tai rankaise jumalallisella tuomiolla

Ei tuomin mitta vaan eettinen ohjenuora

"Se ei ole tuomion mitta, vaan ohjenuora toimivan henkilön ja yhteisön toiminnalle, joiden on painittava sen kanssa yksinäisyydessä ja ennen kuulumattomissa tapauksissa kannettava vastuu sen ohittamisesta."

Elämä itse ei ole pyhää

Kurt Hillerin pasifismi: tappamisen kierto perustuu elämän pyhyydelle

Benjamin kieltää: elämä itsessään ei ole pyhä
Tappamisen kierto ei perustu elämän pyhyydelle

"Ihmisen ei voida koskaan millään hinnalla sanoa sisältyvän pelkkään elämään ihmisessä, ei sen enempää pelkkään elämään, kuin mihinkään muuhunkaan ehtoon tai ominaisuuteen, ei edes tämän kehollisen (leiblichen) henkilön ainutlaatuisuuteen."

Velvoitteen etiikka tekijästä

"Velvoitteen etsiä perustaa käskylle ei enää siitä mitä teko tekee murhatulle vaan mitä se tekee jumalalle ja tekijälle itselleen."

VIGGO MORTENSEN MARIA BELLO ED HARRIS WILLIAM HU

A HISTORY OF VIOLENCE

UN FILM DI DAVID CRONENBERG

"TOM STALL AVEVA
UNA VITA PERFETTA...
PRIMA DI DIVENTARE
UN EROE."

Väkivallan kierto

Väkivallan kritiikki on sen historian filosofiaa

"Ainoastaan idea sen uloskäynnistä tekee mahdolliseksi kriittisen, erittelevän ja päättäväisen suhtautumisen sen ajalliseen dataan."

Historiassa ilmenee oikeutta asettavan ja säilyttävän heilahtelulaki

Oikeutta säilyttävä väkivalta kestossaan epäsuorasti heikentää itseään alistaessaan vihamielistä vastaväkivaltaa – kunnes tästä voittoisa uuden oikeuden asettaja – vuorostaan taas rappioutuu

"Tämä myyttisten oikeusmuotojen ylläpitämän kehän murtaminen, oikeuden purkaminen yhdessä kaikkien väkivallan muotojen kanssa, joista se on riippuvainen ja jotka riippuvat siitä, lopuksi valtiöväkivallan purkaminen, perustaa uuden historiallisen aikakauden. "

Kysymys vallankumouksellisesta voimasta /väkivallasta

Ainoastaan jos voidaan ajatella lain ulkopuolella oikeudenmukainen väkivalta

Vallankumouksellinen väkivalta korkein ilmaus ihmisten puhtaasta väkivallasta

Mutta mistä tunnistetaan? Ainoastaan myyttinen väkivalta näyttäytyvää

”Jumalallinen” sovitus ei näkyvissä

Kaikki myyttinen väkivalta tuomittavaa

”Jumalallinen väkivalta, joka on tunnus (insignium) ja sinetti, muttei koskaan keino pyhään täytäntöönpanoon, voidaan kutsua vallitsevaksi.”

Teologis-poliittinen fragmentti

Historiallinen ei itsessään messiaanista.

"Mikään historiallinen itsessään ei voi omasta itsestään liittyä mihinkään Messiaaniseen. Tämän vuoksi Jumalan valtakunta ei ole historiallisen dynamiikan päämäärä (telos); sitä ei voi asettaa päämääräksi. Historiallisesti se ei ole päämäärä, vaan loppu."

Profaanin järjestys tulisi pystyttää **onnellisuuden** idealle.

Mystisen historian näkemyksen kuva

"Mikäli yksi suuntanuoli osoittaa päämäärään, johon profaani dynamiikka toimii, ja toinen kuvaa Messiaanisen intensiteetin suuntaa, niin silloin varmasti vapaan ihmisyyden onnellisuus pyrkii pois kaikesta messiaanisesta suunnasta, Mutta kuten voima pystyy omalla tiellään kuljettamaan toista vastakkaiseen suuntaan kulkevaa, niin voi myös maallinen maallisen järjestys kuljettaa messiaanisen valtakunnan tulemistä."

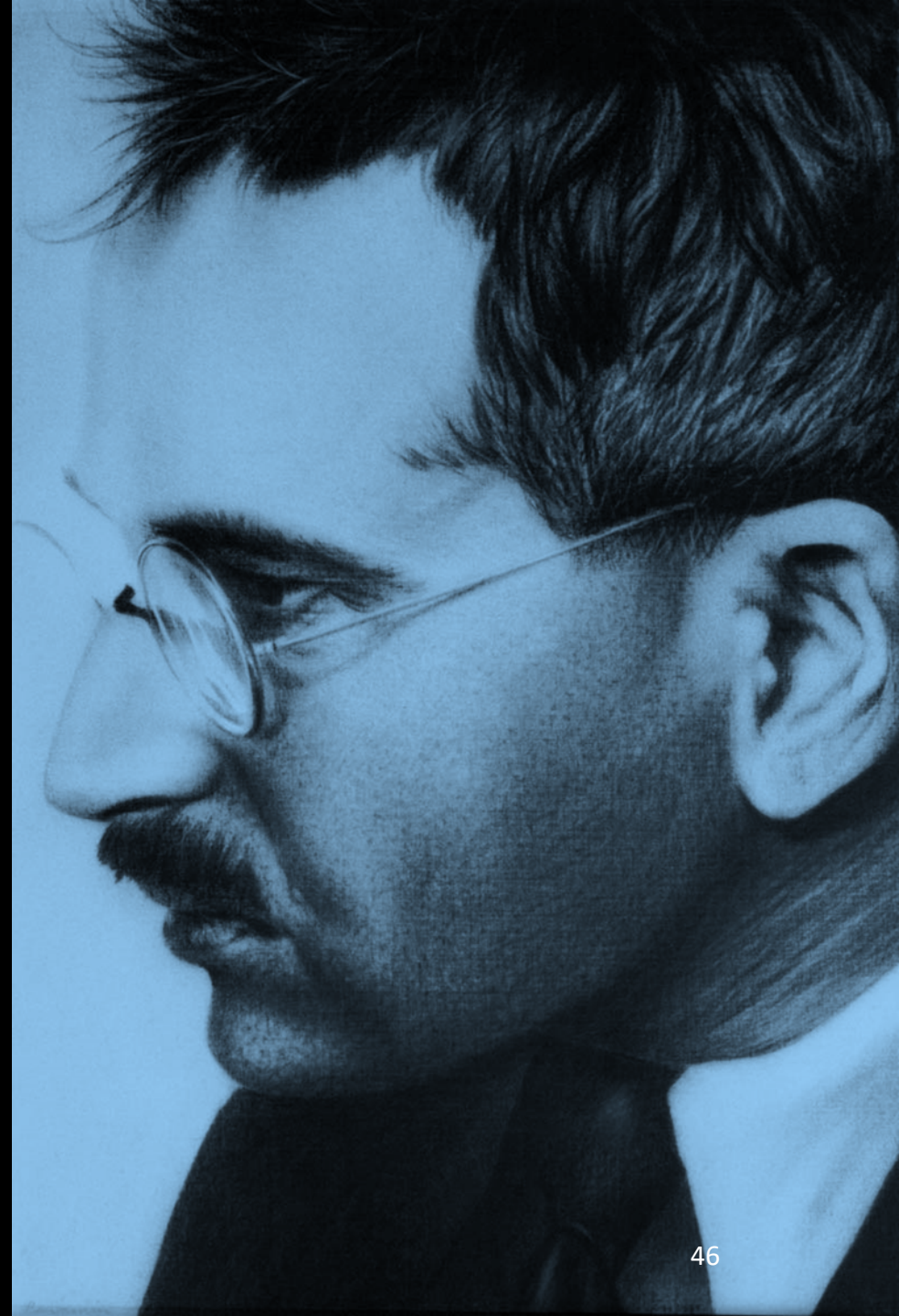
Luonnon messiaanisuus - onnen katovaisuus

Onnellisuus ajan kulun messiaanisena rytminä

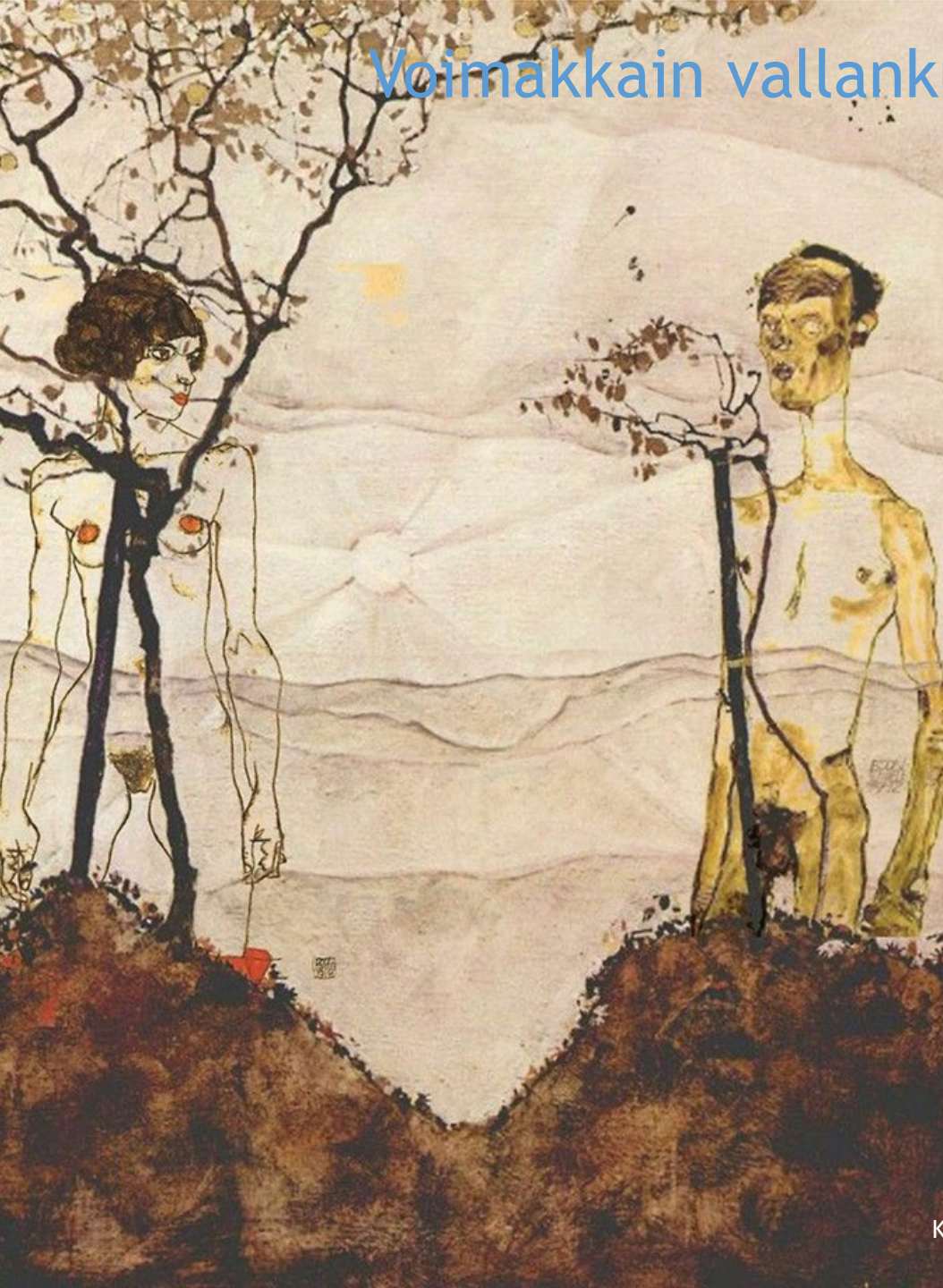
Mailleen menon rytmi, ikuisen ajan kulumisen rytmi, totaalissa tilallisessa ja ajallisessa kulussaan on onnellisuus.

"Messiaaninen on luonto sen omassa ja totaalissa katoavaisuudessaan."

"Tähän pyrkiminen, jopa niiden ihmisten tasojen suhteen, jotka ovat luontoa, on maailmanpolitiikan tehtävä, jonka metodia tulee kutsua nihilismiksi."

Voimakkain vallankumous (der gewaltigsten Revolutionen)

Rakkaudesta ja sen sukuisista asioista (Eurooppalainen ongelma)

*"Tämä aika on osallinen yhdestä voimakkaimmista vallankumouksista, joka on koskaan tapahtunut sukukupuolissa suhteissa. Tänään ainoastaan tästä tapahtumasta tietoinen on valtuutettu puhumaan erotiikasta ja seksuaalisuudesta. On nimittäin välttämätöntä käsittää, että vuosisataiset muodot ja niiden mukana **vanha tietoisuus sukupuolten suhteista on lakannut pätemästä.**"*

"Historian todistamista vallankumouksista voimakkaimpia (gewaltigste) ovat vallankumoukset luonnossa. "

Mikään ei ole voimakkaimmin tämän näkemyksen tiellä kuin mielipide, noiden suhteiden muuttumattomuudesta syvemmissä kerrostumissa, harhakäsitys, jonka mukaan vain hetkelliset eroottiset muodit ovat muutokselle ja historialle alttiita, koska syvempi ja olettavasti muuttumattomampi perusta on sen alapuolella ikuisten luonnonlakien alueella.

Maskuliinisuuden kriisi

Vastineena Weiningerilaiselle näkemykselle

Naisten emansipaatio emansipaationa naiseudesta

Otto Weininger: Sukupuoli ja luonne: Periaatteellinen tutkimus 1903

Valtava suosio itsemurhan (1903) jälkeen – vuoteen 1920 mennessä 28 painosta

Biologiaa, psykologiaa → saksalaista idealismia

I. Seksuaalinen moninaisuus

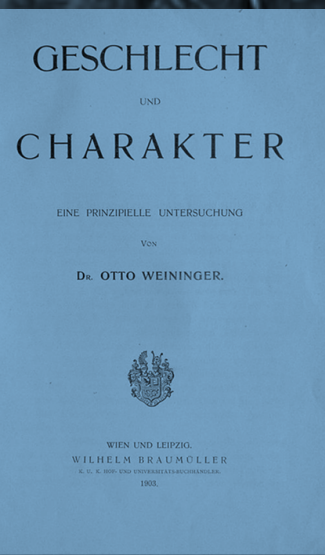
Miehisyys – naisellisuus

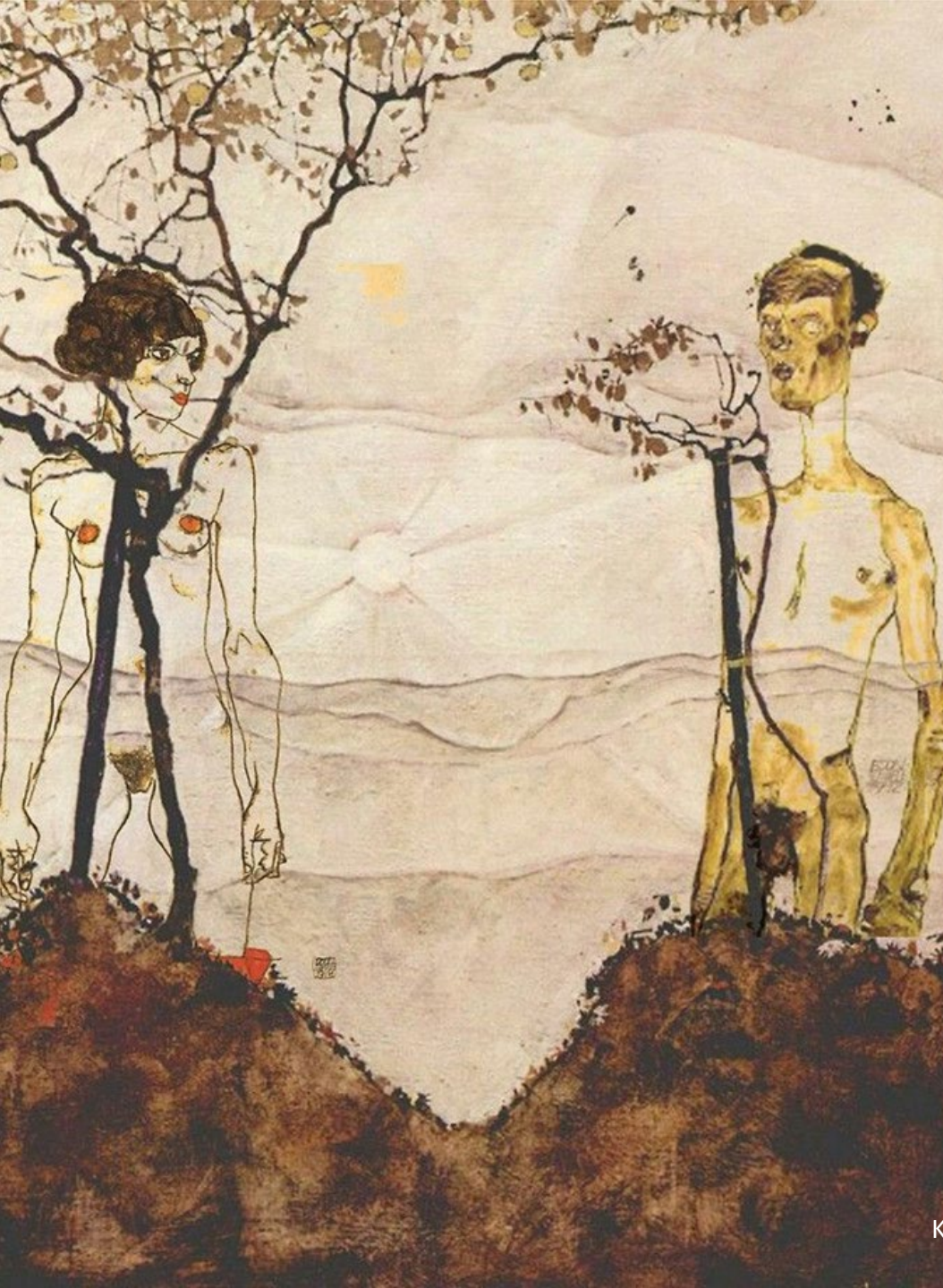
II. Sukupuoliset tyypit – Mies – Nainen

Kaikki mahdolliset sovinistiset näkemykset

Nainen ”ei mitään” - Naiset miehen sukupuolisuutta

Naisten emansipaatio muuttumisessa miehiksi

Maskuliinisuuden muutos

Benjamin: naisen henkisyys, miehen muuttuminen naiseksi

"Niinpä mies pyrkii tekemään itsestään Naisen kaltaisen, yhtäläisen. Ja tässä asettuu ennenkuulumaton ja syvemmässä mielessä lähes suunnitelmallinen miehuuden muodonmuutos, kenties yksi suurimmista koskaan nähdyistä. Miehisen seksuaalisuuden muuttuminen naiselliseksi hengen välityksen kauttakulkuna."

"Tällä kertaa Aatami poimii omenan, mutta on yhdenvertainen Eevan kanssa. Vanha käärme voi kadota ja p(uhdis/alau)tetussa Eedenin puutarhassa, ei jää jäljelle muuta kysyttävää kuin onko kyse paratiisista vaiko helvetistä. "

Johann Wolfgang Goethe

Die Wahlverwandtschaften

Rakkaussuhteiden voimat

Goethen Vaaliheimolaiset

Goethen klassinen romaani – klassinen ”teema” – ei tarvitse kritiikkiä

Benjamin: teos ei klassikko vaan tulee keston kautta

Klassikon uudelleen asettava kritiikki

Luonnollisten tunteiden suhteiden kemia – avioliiton hajoaminen

Aviopari paroni Eduard ja Charlotte – vetäytyneet maalle maisemoimaan suhdettaan - Luonnon maisemointi, linnan puutarha, metsämaja

Vieraat Eduardin ystävä kapteeni Otto, Charlotten veljentytär Ottilia

Eduard ja Ottilia rakastuvat - Charlotte ja kapteeni tuntevat vetoa toisiinsa
Eduard ja Charlotten lapsi – muistuttaa Ottoa ja Ottiliaa – kuolee tiputtuaan veteen.

Ottilia riutuu kuoliaaksi, myös Eduard kuolee

Heimolaisuus(Verwandschaften)

Valitut suhteet / samasukulaisuus – Les Affinités électives

Kemiallinen affiniteetti (*affinitas*) - aviosuhde, liitto – vetovoima, yhteensopivuus

Käykö kemiat yhteen? Kemiallinen hylkinen / vetovoima

Jos ajattelet vettä, öljyä, elohopeata, niin havaitset niiden ainesosien kesken vallitsevan sovun, yhteenkuuluvuuden. Tästä yhteydestänsä ne eivät luovu muuten kuin väkivallan tai jonkun muun määrätyn voiman vaikutuksesta. Ja jos vaikutus lakkaa, ne heti jälleen yhtyvät [...] Oikeastaan ovat monimutkaiset tapaukset kaikkein mielenkiintoisimmat. Vasta niistä oppii tuntemaan heimolaisuuden asteet, lähemmät ja voimakkaammat, etäisemmät ja heikommat suhteet; heimoussuhteet käyvät mielenkiintoisiksi vasta kun ne saavat aikaan (avio)eroamisia (Scheidungen) [...] Merkittävimmät ja merkillisimmät ovat epäilemättä nämä tapaukset, joissa puolensa vetämistä, heimoutta, ikää kuin ristiin tapahtuvaa hylkäämistä ja yhtymistä käy tosiaankin esittäminen, joissa neljä tätä ennen kaksittain yhteen liittynyttä oliota kosketukseen saatettuina luopuu entisestään liitostaan solmiakseen uuden. Tässä jättämisessä ja ottamisessa, tässä pakenemisessa ja etsimisessä on tosiaankin näkevinänsä korkeampaa tarkoitusta; sellaisten olioiden uskoo kykenevän tavallansa tahtomaan ja valitsemaan ja oppisana ”vaaliheimolaiset” tuntuu täysin oikeutetulta.

Benjaminin avioliiton hajoaminen

Avioliiton vähittäinen hajoaminen

- Rasittaa Benjaminin vanhempien luona asuminen, rahaongelmat, riidat Avoin liitto, "kapitalistisen omistavan rakkauden" hylkääminen"

Muodostuu neljän rakkaussuhde

Essee omistettu kuvanveistäjä Julia Cohenille

- Vanha ystävä opiskelija-aktivismista, Benjamin rakastuu nyt palavasti
- Myöhemmin naimisiin Fritz Radtin kanssa, Benjaminin ensimmäisen kihlatun Grete Radtin veli

Dora tuntee vetoa Ernst Coheniin, Benjaminin vanhimpaan läheiseen ystävään.

- Aloittavat suhteen.

Dora ajattelee uutta elämää Cohenin kanssa, Benjamin ei pääse eroon Juliasta

- Kaikkien suhteet kaatuvat

Benjamin ja Dora säilyttävät liittoa vielä vuoteen 1923

- Yhteinen poika Stefan ja intiimi henkinen yhteistyö

"Ihmiselämää ei voida ajatella analogiana taideteokselle"

Kuitenkin Benjamin selkeät samaistumiset

Benjamin ja Julia – Eduard ja Ottilia – "kiihkeämpi" pari

Dora ja Ernst – Charlotte ja kapteeni Otto – "harkitsevampi" pari

Kriitikko al-kemistina

Esimerkillinen kritiikki – immanenttinen ”pikkutarkka” luenta – ei filologiaa vaan filosofiaa

”Voi vaikuttaa kommentaarilta, itse asiassa tarkoitettu kritiikiksi.”

”Kritiikki etsii taideteoksen totuussisältöä (Wahrheitsgehalt), kommentaari sen asiasisältöä (Sachgehalt).“

Kirjallisuuden peruslaki: Mitä merkittävämpi teos on, sitä huomaamattomammin ja intiimimmin sen totuussisältö on sidottu sen asiasisältöön.

”Jos käytetään vertausta ja kasvava teos nähdään liekehtivänä polttoroviona, silloin kommentaattori katselee sitä kemistinä, kriitikko alkemistina. Kun ensimmäiselle puut ja tuhka jäävät ainoaksi analyysin kohteeksi, jälkimmäiselle ainoastaan tuli itsessään eli elävä on arvoitus. Siten kriitikko kysyy totuutta, jonka elävä lieska palaa edelleen menneen raskaiden tukkikarikkojen ja eletyn keveiden tuhkien yllä.”

Lähdettävä asiasisällöstä, joka on tullut peittämään totuussisältöä kestossa

Myytin polttaminen runoudesta

Tuhoava kritiikki - aikaisempi konteksti poltettava pois

Erityisesti Friedrich Gundolfia vastaan (Goethe 1916, George 1920)

- Jää pinnallisiksi viitteiksi ilman suhdetta nykyisyyteen
- Runoilija myytti - George myytti
- Hyökkäys ei lainkaan hyvä Benjamin akateemisille toiveille

Goethe oma Goethe myytti - Olymposlainen - Suunnaton itsekkäisyys (selbstkultus)

"Kaikesta kritiikistä poiskääntäminen ja luonnon palvonta ovat myyttisiä elämänmuotoja taiteilijan elämässä."

Myytin kritiikki - Goetheltäkin löytyy jo taistelu vastaan

"Myyttisen elämän kanoninen muoto on juuri sankarien elämä."

"Yksilön erottaa sankarista tyyppi (Typus) silloinkin kuin tämä on yli-inhimillinen normi, sankarin rooli edustajana, erottaa tämän moraalista yksilöllisyydestä ja vastuusta."

"Moraalin alueella kaikki edustaminen (Stellvertretung) on myyttistä isänmaallisesta "yksi kaikkien puolesta" uhraukselliseen lunastajan kuolemaan. "

Myyttisen voimat - kohtalo

Romaanin asiasisältö ei ole avioliitto

Ei varsinkaan porvarillinen tai juridinen avioliitto (Mittler/välimies)

"Mutta totuudellisesti ei avioliitolla ole koskaan ollut oikeutusta laissa (instituutiossa) vaan ainoastaan rakkauden säilymisen ilmaisussa (Ausdruck), joka luonnostaan etsii sitä enemmän kuolemasta kuin elämästä."

Asiasisältönä avioliiton hajoamisesta vapautuvat voimat

"Sen hajoamisessa, kaikki inhimillinen muuttuu ilmeneväksi ja ainoastaan myyttinen jää olemukseksi. "

Goethella luonnon myyttiset voimat

"Kirjan asiasisältö on myyttisyys, sen sisältö ilmenee Goethe aikakauden puvustossa esitettynä myyttisenä varjonäytelmänä."

Ottilia piano – Eduard huilu – ei harmoniaa → liikutus

Myytistä filosofiaan - ongelman ideaali

Filosofia ↔ taide - totuuden ongelma

- ”Jokaisella aidolla teoksella on omat sisaruksensa filosofian alueella”

”Ongelman ideaali” - filosofian kokonaisuus, järjestelmä

- Ei kysymystä, johon olisi muuta vastausta kuin itsensä.
- Ideaali voidaan esittää vain moninaisuudessa
- Ei kuitenkaan ilmene kysymysten moneudessa

Taideteoksissa virtuaalisina

- Taideteoksilla syvin affiniteetti ” ongelman ideaaliin” olematta kysymyksiä
- Ongelman ideaali haudattuna teoksiin - kritiikki niiden ylös kaivajina
- Virtuaalinen mahdollisuus esittää teoksen totuussisältö filosofisena ongelmana

Estetiikasta filosofiaan

- Kauneudesta totuuden virtuaaliseen ongelmaan
- Myytistä filosofian ohjaukseen

Totuus taiteesta ↔ totuus taiteessa

Totuus lumosta, loistosta, näennäisestä (Schein) – epätotuudesta

Luominen ja loihdinta synnyttäminen ei-mistään – taide ei ole kumpaakaan

”Taide ei ilmaannu ei-mistään vaan kaaoksesta.”

Muoto lumoa (enchants) kaaoksen hetkeksi (augenblick) maailmaan.

”Siten yksikään teos ei vaikuta olevan täysin lumouksetta elossa ilman, että sitä tulee pelkkä näennäisyys (Schein) ja siten lakkaa olemasta taideteos - Siinä tyrskyävän elämän täytyy jähmettyä ja ilmetä hetken (augenblick) lumoavana.”

Apollo – Dionysos

Ilmaisematon (Das Ausdruckslose)

Pysäyttää taiteen lumon (Schein), karkottaa liikkeen ja katkaisee harmonian

"Ilmaisematon on kriittinen voima/väkivalta (Gewalt), joka siitä huolimatta ettei se voi erottaa näennäistä/loistoa (Schein) olemuksesta (wesen) taiteessa, estää niitä sekoittumasta toisiinsa. "

Ilmaisematon moraalisena sanana, ylevänä totuutena

*"Se nimittäin murskaa kaikessa kauniissa loisteessa (Schein) säilyneen kaaoksen perinnön: epätoden, erehdyksen, totaliteetin – absoluutin. Ilmaisematon ensi kertaa täydellistää teoksen, murskaamalla sen palateokseksi, **toden maailman fragmentiksi**, symbolin torsoksi."*

Tragediassa sankarin hiljaisuus, Hölderlinillä rytmin katkos

Goethellä taas kauneus (Schönheit) tulee sen rajoille, jota teoksessa voi käsitellä

Hulluuden lähde (tyhjiys) ↔ vakuuttava/loihdittu ilmeneminen (loistava pinta)

Ottilian hahmo - lumeen totuus

Haamumainen epätodellinen loistava kauneus

- *"Haamujen (Schemen) joukossa yksinomaan lumetta (Schein)."*

Viaton uhri? (myytin vaatimus) – kuitenkin kasvanut myytistä ulos

Ei mitään traagista

- *"Mitään epätraagisempaa ei voi keksiä kuin tämä murheellinen loppu."*
- Minna Herzlieb kuolee mielisairaalassa
- Hiljaisuus enemmän vietti kuin päätös

Kauneuden kysymys – *"Ottilian kauneus keskeinen ehto romaanille."*

- Lähellä maalausta – pelkkä kuvamaisuus siirtää pois kirjailijan hallitsemasta epiikasta

Kauneuden ja lumeen suhde?

Voi olla vain näennäinen sovitus

- *"Jos kauneus on lumemainen, niin on myös sen myyttisesti lupaama sovinto elämässä ja kuolemassa. "*

Porvarillinen ja jumalallinen rakkaus

Novelli romaanissa: Ihmeelliset naapuristonlapset

- Tunnuskuvana ja vastakuva
- Viha - intohimo - kuolemanvaara - rakkaus - todellinen sovitus

”Tosi rakkauden valta”

- Antiteesi romaanin myyttiselle perustalle ja näennäiselle sovitukselle
- *”Päätöksen päivä, joka loistaa romaanin Haadeksen hämäryyteen”*
- Kauneuden tuolla puolen - ei kaunis vaan intohimoinen pari
- *”Niille, jotka todella rakastavat, rakastetun kauneus ei ole ratkaisevaa.”*

Intohimon sovitus

- Romaani: Tyyneys ennen myrskyä - novelli: rajuilma ja rauha
- *”Niin paljon kärsimystä, niin vähän taistelua. Siten kaikkien affektien vaijentaminen.”*
- *”Eettisen lain mukaisesti, intohimo menettää kaikki oikeutensa ja onnellisuutensa, kun se etsii liittoa porvarillisen, kylläisen ja turvallisen elämän kanssa.”*

Porvarilliset valinnat ↔ jumalallinen päätös

- *”Tämä mitätöi va(a)lin(nan) (Wahl) asettaakseen uskollisuuden (Treue), ainoastaan päätös, eikä valinta, on kirjattu elämän kirjaan. Valinta/vaali (wahl) on luonnollinen ja voi jopa sopia elementteihin, päätös on transsendentti. ”*

Lume (Schein) kauneuden huntuna

Kauneus ↔ lume → toivo

- Kauneus = loiste = barbaarifilosofinen näkemys
- Kauneus ≠ lume/loiste/näennäisyys (Schein)
- Kauneus sidoksissa lumeeseen

”Kaikki olemuksellisesti kaunis on aina ja olemuksessaan äärettömien erilaisten asteiden kautta sidoksissa lumeeseen (Schein)”

”Siten vaikka loiste (Schein) on kaikkialla muualla harha, kaunis loiste on huntu välttämättä verhotuimmalle.”

Taidekritiikin idea

”Siten kaiken kauniin edessä, paljastamisen ideasta tulee paljastamattomuus /paljastamattomissa olevaa (Unenthüllbarkeit) Tämä on taidekritiikin idea. Taidekritiikin ei pidä nostaa huntua vaan ennemmin kaikkein tarkimman tiedon kautta siitä huntuna, kohota ensi kertaa tosi näkemykseen kauniista.”

Ottilia mieltä liikuttava kauneus kauneuden huntuna

Kauniin lumeen sovitus toivossa

Kaunis ei traagista vaan liikuttavaa
Ei ilmene läpinäkyvyyden selkeydessä

"Mielenliikutuksen kyynleet, joihin katse verhoutuu, ovat samalla kauneuden itsensä loistetta. Mutta liikuttuneisuus on ainoastaan sovituksen loistetta (Schein)."

Toivo oikeuttaa sovituksen näennäisyyden (Schein der Versöhnung)

"Kaikkein paradoksaalisin, haihtuvin toivo ilmaantuu lopulta sovituksen loistosta, samassa mitassa kuin auringon hävitessä nousee iltatähti, joka säilyy yön yli. Sen hohde on tietenkin Venuksen antamaa. "

"Ainoastaan toivottomien tähden, on toivo annettu."

Heidelberg

1921 Dora Ernst Schoenin kanssa Müncheniin, Walter Heidelbergiin

Asuu sittemmin Frankfurtin koulussa vaikuttaneen Leo Löwenthalin kanssa

Heidelbergissa haukkumansa Gundolfin luennoilla

Runoilija Stefan Georgen piiri

Kapitalismi uskontona

Marianna Weberin piiri. Weberin leski, naisasianainen

Jatkoi miehensä jälkeen näiden pitää ”piiriä”

Max Weber: Protestanttinen etiikka ja kapitalismin henki

Uskontolososiologia

Benjamin: Kapitalismi uskontona

”Kapitalismia olisi tarkasteltava uskontona, toisin sanoen kapitalismi toimii nykyisin niiden samojen huolten, kärsimysten ja levottomuuksien rauhoittajana, joihin niin sanotut uskonnot aiemmin vastasivat.”

”Kapitalismin uskonnollinen rakenne, ei vain uskontoon perustuvana ajatusrakennelmana (kuten Weberillä) vaan olennaisesti uskonnollisena ilmiönä.”

Kulttiuskonto

Kaikkein ankarin koskaan olemassa ollut sellainen. Kaikella siinä on merkityksensä vain välittömässä suhteessa kulttiin eikä sillä ole mitään erityisiä dogmeja, ei minkäänlaista teologiaa.

Kapitalismi on kultin harjoittamista sans trêve et sans merci.

Kapitalismissa ei ole ”arkipäiviä”. Jokainen päivä on juhlapäivä suureellisten palvelusmenojen suorittamisen ja palvonnan äärimmäisen rasituksen kammottavassa mielessä

Kolmanneksi tämä kultti tekee velalliseksi. Kapitalismi on luultavasti ensimmäinen kultti, joka ei pyri anteeksiantoon vaan velallisuuteen.